Svar på skriftligt spörsmål SSS 264/2025 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att införa TBE-vaccinet dvs. fästingsvaccinet i det nationella vaccinationsprogrammet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 264/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Hanna-Leena Mattila /cent:

> Hur tänker regeringen främja införandet av TBE-vaccinet, det vill säga fästingsvaccinet i det nationella vaccinationsprogrammet och när kommer det eventuellt att ske?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Vaccin mot fästingburen hjärninflammation (TBE) ingår i det nationella vaccinationsprogrammet (Social- och hälsovårdsministeriets förordning om vaccinationer 149/2017, 3 §). Vaccinet erbjuds avgiftsfritt till personer i åldern 3 år och uppåt som har hemkommun i Finland och som är stadigvarande bosatta eller vistas länge (t.ex. långvariga fritidsboende, beväringar) i ett område där risken för TBE är hög.

I Finland förekommer TBE främst i skärgården, i kustområdena och i närheten av stora vattendrag. Riskområdena är ofta relativt små och tydligt avgränsade, till exempel enskilda öar eller stadsdelar. För närvarande är riskområden landskapet Åland, fem kommuner på fastlandet, 19 postnummerområden och några andra specificerade områden. I största delen av Finland är risken för sjukdomen mycket liten.

Institutet för hälsa och välfärd (THL) övervakar antalet TBE-fall och var de förekommer, och fastställer utifrån dessa uppgifter riskområdena och indikationerna för vaccination. Enligt THLs definition ska det i ett riskområde ha konstaterats TBE-fall under flera på varandra följande år, antalet fall ska ha ökat och incidensen ska under fem år ha legat på över 15/100 000 personer. Det har fastställts nya riskområden årligen sedan 2017.

Enligt THLs register över smittsamma sjukdomar ökar antalet TBE-fall något. Åren 2023 och 2024 konstaterades det cirka 200 fall per år i hela landet. Av de insjuknade får 20–30 % hjärninflammation, 2–10 % bestående efterverkningar och 0,5–1 % avlider i sjukdomen. Högre ålder ökar risken för både insjuknande och en allvarlig sjukdomsbild. I Finland är det främst män i medelåldern och äldre som insjuknat.

Ökningen av antalet TBE-fall kan delvis förklaras av ökad medvetenhet och effektivare diagnostik. Den globala uppvärmningen antas leda till att sjukdomen förekommer på ett större område, att antalet fästingar ökar och till att deras aktivitetsperiod förlängs. Sjukdomen bedöms också vara underdiagnostiserad i Finland, eftersom lindriga fall i allmänhet inte kommer fram.

De som omfattas av det nationella vaccinationsprogrammet erbjuds grundvaccinationen som består av tre vaccinationer. Grundvaccinationen ger inte livslångt skydd, så om exponeringen fortsätter behövs påfyllnadsdoser vars tidsintervaller beror på personens ålder och hälsotillstånd. För personer över 60 år rekommenderas en påfyllnadsdos vart tredje år. Påfyllnadsdoser ingår för närvarande inte i det nationella vaccinationsprogrammet.

En forskargrupp vid THL bedömde 2013 kostnaderna för vaccinering mot TBE i förhållande till hälsofördelarna. Kalkylerna baserade sig framför allt på kostnaderna för allvarliga sjukdomsfall. Då uppskattades vaccineringen sannolikt spara hälso- och sjukvårdskostnader i sådana områden där sjukdomsincidensen är minst 10/100 000 personer.

Om hela befolkningen erbjuds grundvaccinationen med tre vaccindoser mot TBE, kommer det enligt THLs uppskattning att kosta över 100 miljoner euro med en måttlig vaccinationstäckning på 50 %. Som jämförelse kan det konstateras att årskostnaderna för hela det nationella vaccinationsprogrammet för närvarande uppgår till cirka 40 miljoner euro.

Det är också viktigt att notera att vaccination mot TBE inte skyddar mot fästingsbett och den sjukdom som de oftast förmedlar, borrelios. Därför lönar det sig i vilket fall som helst att skydda sig mot fästingar när man rör sig i naturen och att kontrollera sin hud och sina husdjurs päls för fästingar när man kommer hem.

Risken för fästingburen hjärninflammation är störst hos personer som bor eller vistas länge i riskområden och aktivt rör sig i naturen. Riskområdena och vaccinationsprogrammet bedöms årligen och de utvidgas inom ramen för den finansiering som beviljats för det nationella vaccinationsprogrammet i statsbudgeten.

Helsingfors 29.9.2025

Minister för social trygghet Sanni Grahn-Laasonen